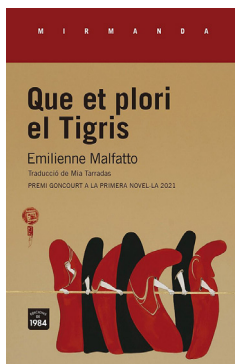

ELS CRÍTICS

literatura
RAMON PLA I ARXÉ

Una periodista de trenta-tres anys, que havia estat corresponsal a l'Iraq de 'The Washington Post', 'The New York Times' i 'Le Monde', escriu una novel·la centrada en l'assassinat d'una noia per haver deshonrat la seva família i emmarca el crim en un Iraq ancestralment convertit en un país de "víctimes i assassins". La novel·la guanyà el Premi Goncourt a la primera novel·la el 2021.

Com la lepra a la pell

Que et plori el Tigris
EMILIENNE MALFATTO

Traducció Mia Tarradas
Edicions de 1984
Barcelona, 2022
84 pàgines

Una noia és ajusticiada —assassinada— pel seu germà per haver deshonrat la seva família. La novel·la d'Emilienne Malfatto tracta aquest fet d'una manera, per mi, tan inesperada com reeixida. *Que et plori el Tigris* compta, d'entrada, amb els ingredients habituals en una novel·la: uns personatges —la víctima, l'homicida, la família— amb personalitats ben definides, un entorn —territori i època— perfectament identificable i una trama que permet reconèixer la seqüència dels fets malgrat la complexitat tècnica del relat. I, tanmateix, el lector no tindrà la sensació d'estar davant d'una anècdota més o menys real, o més o menys simptomàtica, perquè la crueltat d'aquell fet no se'ns mostra com una cosa fortuïta, sinó com una constant d'un món que duu la violència i la mort cosides al cos, com la lepra a la pell o com la sequera al desert.

La maledicció que sembla ofegar-los no eximeix de la culpa però la novel·la mostra que la violència té unes bases doctrinals —fanatitzades— tan arrelades a la societat que ni els personatges

poden defugir-les —tots hi estan sotmesos— ni els lectors ignorar-les. L'autora construeix així, en una novel·la molt breu, un retaule de la societat que sobreviu als marges del riu Tigris —"llarg, tèrbol, silenciós"— que és el testimoni ancestral de la violència i de la mort acarnissades en aquell poble.

La història de la noia assassinada succeeix a l'Iraq convuls per l'enderrocament de Saddam Hussein, la incursió de la coalició militar liderada pels Estats Units i el terrorisme d'Al-Qaeda. És cert que no s'anomenen explícitament els noms dels contendents, però sí els efectes: "La ciutat feia ferum de mort [...] als narius, sota la roba, sota la pell, sota les ungles. [...] Aquesta fetor no es pot rentar". I, paral·lelament, dues veus intercalades al relat mostren les arrels d'aquella violència: les cites de *L'epopeia de Gilgamesh* (un poema sumeri del 2100 aC., traduït al català el 2007 i el 2021) i la veu del riu Tigris que diu "passo a la vora de cases destruïdes. [...] Les meves aigües sota els ponts trencats es van tornant vermelles". Segle rere segle.

I, en aquest context, una noia —sense nom— explica que es va enamorar de Mohammed, que ell la va posseir “com un soldat borratxo que es llança a l’assalt, cec, maldestre, obstinat” i que, quan el van reclutar i ella l’acomiadava, se li va “arrapar al seu coll com algú que s’està negant. Tenia por”. Ell no torna —“la mort d’en Mohammed havia tingut ales d’acer”— i, ja mort, s’escolta, encara, la seva veu que diu: “Soc mort [...] Jo que tenia somnis d’heroisme, soc un dany col·lateral”. Com milers d’altres.

Tot el procés de la noia per assabentar-se que està embarassada és esveador: se’n diu pànic. A l’hospital, veu que “el metge s’ha tornat a posar les ulleres, m’ha mirat. Cinc mesos, potser més. [...] La meua fitxa indicava que no estic casada. Per tant, era com una sentència de mort. Amb una frase el metge m’ha posat el meu cap al piló”. Des de la primera línia, els lectors sabem que passaria.

Tota la novel·la està construïda amb breus fragments —autònoms, juxtaposats— en què parlen, en primera persona, tots els membres de la família: el germà gran, el *pater familias*, l’assassí; la seva submissa muller; la seva mare, una vella de cinquanta anys; un germà “que condemna les regles però que no les desafia”, un germà més jove, que creu que “encara no he integrat totes les normes que faran de mi un mascle” i que constata “Aquí tots els nois volen marxar. No hi ha futur aquí”, i la germana més petita que ja sap que “una dona deshonrada és una taca que només la mort pot netejar. Llançaran palades damunt del seu cos i del seu nom [...] fins que tots puguem fer veure que no ha existit mai”. Tots els matisos, doncs, però la mateixa submissió.

Aquesta imatge d’un país “de víctimes i assassins” és una opinió de l’autora?, una forma de denunciar una realitat terrible? O una proclama feminista?. Em sembla que la novel·la no és només això, sinó que, sobretot, aconsegueix entrar a la consciència dels personatges i donar una inhabitual densitat psicològica i cultural a aquella mort, i no només a “aquella”. Potser no és una novel·la excepcional però sí que és una novel·la notable i s’entén que *Que et plori el Tigris* hagi guanyat el Premi Goncourt a la primera novel·la el 2021.

Emilienne Malfatto

EUROPA PRESS

RICARD RIPOLL

Fènix

Poesia 314
Premi Octubre Vicent Andrés Estellés de Poesia 2021

FÈNIX
de RICARD RIPOLL
Premi Octubre Vicent Andrés Estellés
de Poesia 2021

NOVETATS 314
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat